

Citaten uit

‘Bewijs maar dat je onschuldig bent’

Turkije, een jaar na de coup

Sinds juli 2016 heeft de Turkse regering 140.000 mensen ontslagen of geschorst en 50.000 anderen opgepakt. Langzaamaan komt sociaal protest op gang tegen de ongekende repressie.

door Tan Tunali, 5/6 juli 2017, De Groene Amsterdammer

[...]

Oskay [een leraar] is een van de 140.000 mensen die na de mislukte coup van een jaar geleden ontslagen of geschorst werden. Meer dan 50.000 anderen zitten vast op beschuldiging van betrokkenheid bij terreur. Aanvankelijk waren alleen aanhangers van de Gülen-beweging doelwit van repressie, maar het onder de noodtoestand per decreet regeren beviel de AKP-regering zo goed dat ook andere oppositiegeeluiden hard werden aangepakt.

[...]

Een duidelijke reden voor zijn ontslag kreeg hij niet.

[....]

‘Normaal gesproken ben je onschuldig tot het tegendeel bewezen is. Nu word ik ontslagen zonder enige reden en zegt de regering tegen je: bewijs maar dat je onschuldig bent.’

De Turkse regering stelde wel een commissie in om de bezwaren tegen de ontslagen te beoordelen. Zeven commissieleden moeten beslissen over tienduizenden zaken. Oskay lacht schamper als de commissie ter sprake komt. Volgens hem wordt zo alleen maar de rechtsgang getraineeerd. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) besloot namelijk in de zaak van een andere ontslagen docent dat eerst de nationale rechtsmiddelen uitgeput moeten zijn, voordat het EHRM een zaak in behandeling neemt. De procedure duurt op deze manier eindeloos, meent de teleurgestelde Oskay. ‘Die commissie heeft helemaal geen juridische bevoegdheden, het is een administratieve commissie, en daarna kan ik nog in beroep bij het Turkse grondwetsgerechtshof. Het duurt zo nog jaren voordat ik bij het EHRM terecht kan. Turkije kan zo nog steeds volhouden dat het de mensenrechten respecteert.’

Ook Andrew Gardner, onderzoeker voor Amnesty International, ziet de commissie als een cynische zet om de rechtsgang te vertragen, ingegeven door de angst dat tienduizenden zaken uit Turkije het Mensenrechtenhof lam zullen leggen.

[...]

Het onlangs verschenen Amnesty-rapport *No End in Sight* vertelt het verhaal van arbitraire ontslagen, verwoeste levens en het gebrek aan iedere mogelijkheid om de beslissing aan te vechten. Net als lokale mensenrechtenorganisaties, waarvan er tientallen gesloten werden, ligt ook Amnesty onder vuur. Voorzitter Taner Kilic werd vastgezet op beschuldiging van lidmaatschap van een terroristische organisatie.

Naast zijn werk was Oskay bezig met een proefschrift in vergelijkende literatuur. Ook dat werk heeft hij moeten opgeven. De Fatih Universiteit, waaraan hij verbonden was, was een van de aan de Gülen-beweging gelieerde universiteiten die gesloten werden.

[... ...]

In de hoofdstad Ankara heeft de politie hekken opgetrokken rondom het standbeeld voor de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Vanaf een afstandje houdt een handvol agenten goed in de gaten dat niemand het monument nadert.

Hier startte Nuriye Gülmen vier maanden geleden haar protest. Ze schreef haar simpele eis op een vel papier: 'Ik wil mijn baan terug.' Dagelijks kwam de literatuurdocente naar het mensenrechtenstandbeeld om haar baan terug te eisen en aandacht te vragen voor mensen in een vergelijkbare situatie. Keer op keer werd ze vrijwel direct meegenomen naar het bureau waar ze na een paar uur weer werd vrijgelaten. Uit protest tegen deze behandeling begon Gülmen een hongerstaking. Anderhalve maand geleden werd ze samen met basisschooldocent Semih Özakca, die zich na enkele weken bij haar had gevoegd, niet meer vrijgelaten. [...]

De regering toont echter geen mededogen. Minister van Binnenlandse Zaken Süleyman Soylu [...] zette de docenten weg als terroristen.

Het protest gaat echter door en Veli Sacilik is de nieuwe voortrekker. De socioloog, die ook in het afgelopen jaar zijn baan verloor, is een ervaren activist. In zijn studententijd belandde hij in de gevangenis voor zijn politieke activiteiten. Daar verloor hij zijn rechterarm toen de staat met bouwmachines probeerde hongerstakingen in de gevangenis de kop in te drukken.

[... ...]

[...]

In verschillende steden door het hele land gingen mensen de straat op om hun solidariteit met de docenten te betuigen. Het is een uiting van het door de regering gevreesde sociale protest dat nu langzaam maar zeker op gang komt.

[...]

Een zee van witte petjes en rode Turkse vlaggen trekt onder de felle zon over het snikhete asfalt. Geflankeerd door politieagenten lopen tienduizenden onder aanvoering van Kemal Kilicdaroglu, leider van de grootste oppositiepartij, de seculiere CHP, van Ankara naar Istanbul.

Jarenlang was hij een volgzame politicus, maar de recente veroordeling tot 25 jaar gevangenschap van CHP-parlementariër Enis Berberoğlu zette de 68-jarige partijleider in beweging. Berberoğlu werd veroordeeld voor spionage en het lekken van staatsgeheimen nadat hij informatie over Turkse wapenleveranties richting Syrië doorspeelde naar de pers. Kilicdaroglu verwacht met de 'gerechtigheidsmars' op 9 juli in Istanbul bij de gevangenis van Berberoğlu aan te komen.

[...]

De belangrijkste vraag is of de pro-Koerdische HDP deze actie ook gaat ondersteunen. Van deze partij zitten elf parlementariërs en meer dan vierduizend lokale bestuurders gevangen. De CHP-parlementariërs stemden echter in met de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van hun HDP-collega's en dat heeft de verhoudingen geen goed gedaan. Toch lieten beide partijen voorzichtig weten samen te willen optrekken.

[...]

Voor politicoloog Yüksel Taskin was het niet voor het eerst dat hij gebrandmerkt werd als terrorist. In januari 2015 ondertekende hij met meer dan duizend andere academici een petitie die het staatsgeweld in het zuidoosten van het land veroordeelde. Daarmee haalden de ondertekenaars zich de toorn van president Erdoğan, die hen publiekelijk tot doelwit maakte, op de hals. Het betekende ook de handtekening tot het ontslag van Taskin van de Universiteit van Marmara. In de bus naar de mars deelt Taskin zijn verhaal met de mede-inzittenden. Zij hebben allemaal vergelijkbare ervaringen. Omdat de aantallen zo groot zijn, kent bijna iedereen wel iemand in zijn familie of kennissenkring die is ontslagen. [...]

Omdat de Gülen-beweging en de AKP een decennium lang nauw samenwerkten raakt de AKP met het ontslaan van Gülen-sympathisanten ook een deel van zijn eigen achterban.

[...] Bij het referendum over de invoering van het presidentiële stelsel in april werd het verlies aan steun duidelijk. Na een dubieus verlopen stembusgang won de ja-stem kantje boord met 51 procent van de stemmen. De constante nadruk op terreur kan het verlies aan steun niet langer verhullen. 'De AKP weet dat het moet hervormen, maar het heeft die capaciteit niet als partij. Alle orders komen van boven en daar wordt alleen gedacht in het veiligheidsparadigma', stelt Taskin.

[...]

Veel van zijn collega-ondertekenaars vonden al onderdak in Duitsland of elders in Europa. Maar Taskin is voorlopig nog in Turkije omdat zijn paspoort is ingetrokken.

[... ..]

Hij kent verhalen van ontslagen vrienden die onder druk van de schoonfamilie hun huwelijk zagen stranden. Immers, je woont niet onder een dak met landverraders. En er zijn tientallen gevallen van zelfmoord bekend.

Voor de chirurg Özdemir Aktan kwam zijn ontslag niet onverwacht. Hij was net als zijn collega Taskin een van de ondertekenaars van de vredespetitie, alleen was de rector hem ‘vergeten’ te ontslaan.

[...]

Rectoren zouden hun loyaliteit moeten betuigen aan hun werknemers, maar hier wil iedere rector alleen zijn loyaliteit bewijzen aan de hoogste man.’ Volgens Aktan heeft deze mentaliteit geleid tot de zorgwekkende situatie waarin iedereen de toekomst vreest.

[... ..]